

Informacja

z wykonania planu

budżetu państwa w części 73 – ZUS

Sprawozdanie

z wykonania planu finansowego

Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

Sprawozdanie

z wykonania planu finansowego

Funduszu Emerytur Pomostowych

Sprawozdanie

z wykonania planu finansowego

Funduszu Rezerwy Demograficznej

za 2021 rok

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Zakład Ubezpieczeń Społecznych

ul. Szamocka 3,5

01-748 Warszawa

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	5
2.	BUDŻET PAŃSTWA W CZĘŚCI 73 – ZUS	8
2.1.	Wydatki budżetu państwa w części 73 – ZUS.....	10
2.1.1.	Dział 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne.....	11
2.1.2.	Dział 851 – Ochrona zdrowia.....	11
2.1.3.	Dział 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej.....	12
2.1.4.	Dział 855 – Rodzina	12
2.2.	Wydatki budżetu państwa w części 73 – ZUS w układzie zadaniowym	13
3.	FUNDUSZ UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	16
3.1.	Sytuacja finansowa FUS	16
3.2.	Przychody.....	18
3.2.1.	Przychody ze składek na FUS.....	18
3.2.2.	Dotacja z budżetu.....	19
3.2.3.	Wpłaty z OFE	19
3.2.4.	Pozostałe przychody.....	19
3.2.5.	Pozostałe zwiększenia	19
3.3.	Koszty.....	19
3.3.1.	Świadczenia pieniężne.....	20
3.3.2.	Emerytury i renty.....	20
3.3.3.	Pozostałe świadczenia	21
3.3.4.	Koszty bieżące	22
3.3.5.	Odpis na działalność ZUS.....	22
3.3.6.	Prewencje rentowa i wypadkowa	22
3.3.7.	Wynagrodzenia dla płatników składek.....	22
3.3.8.	Koszty obsługi kredytów.....	22
3.3.9.	Pozostałe zmniejszenia.....	22
3.4.	Stan funduszu na koniec roku.....	23
3.5.	Wykonanie planu FUS w układzie zadaniowym	23
4.	FUNDUSZ EMERYTUR POMOSTOWYCH	26
4.1.	Sytuacja finansowa FEP	26
4.2.	Przychody.....	27
4.3.	Koszty.....	27
4.4.	Stan funduszu na koniec roku.....	28
4.5.	Wykonanie planu FEP w układzie zadaniowym.....	28
5.	FUNDUSZ REZERWY DEMOGRAFICZNEJ	30
5.1.	Sytuacja finansowa FRD.....	30
5.2.	Przychody.....	30

5.3. Koszty.....	30
5.4. Stan funduszu na koniec roku	31
5.5. Aktywa FRD.....	31

1. WPROWADZENIE

Rok 2021 był rokiem, w którym na sytuację gospodarczą kraju w dalszym ciągu istotny wpływ miała pandemia COVID-19. Po rekordowych spadkach kluczowych wskaźników makroekonomicznych w 2020 r., związanych przede wszystkim z paraliżem obszarów społeczno-gospodarczych spowodowanym m.in. przez lockdown, w roku 2021 nastąpiła zauważalna ich poprawa. Na rynku pracy (sektor przedsiębiorstw) odnotowano nieznaczny wzrost zatrudnienia (o 0,3% r/r) oraz wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia aż o 8,8% – warto podkreślić, że był to najwyższy wzrost od 2008 r. Jednak w związku z tym, że w ciągu roku znacząco nasiliły się zjawiska inflacyjne, siła nabywcza płac była słabsza niż w poprzednich latach (wykluczając rok 2020).

Założenia makroekonomiczne stanowią jedną z podstawowych grup założeń przyjmowanych przy konstrukcji planów finansowych. Konsekwencją tego faktu jest to, że poziom ich realizacji determinuje stopień wykonania planów finansowych i jest czynnikiem decydującym o wielkości rozbieżności pomiędzy planowanymi a wykonanymi przepływami finansowymi.

W poniższej tabeli zestawiono podstawowe wskaźniki makroekonomiczne oraz ich zmiany w trakcie 2021 r.

Tabela 1. Porównanie podstawowych wskaźników makroekonomicznych w 2021 r.

Wyszczególnienie	Ustawa budżetowa na 2021 r.	Plan na 2021 r. po nowelizacji	Realizacja
Wskaźnik wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej	103,4%	107,4%	108,4%
Wskaźnik wzrostu zatrudnienia w gospodarce narodowej	99,3%	100,5%	100,3% ^{*)}
Średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem	101,8%	104,3%	105,1%
Średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw emerytów i rencistów	102,1%	104,3%	104,9%
Wskaźnik waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych	103,84%	104,24%	104,24%

^{*)} Dane dla sektora przedsiębiorstw.

Z uwagi na fakt, że prognozy do budżetu na rok 2021 były przygotowywane w czasie dużej niepewności co do sytuacji gospodarczej kraju w związku z trwającą pandemią COVID-19, w trakcie roku zaistniała konieczność znowelizowania ustawy budżetowej. Nowelizacja uwzględniała aktualizację parametrów makroekonomicznych oraz skutki podejmowanych przez rząd działań na rzecz zapobiegania negatywnym skutkom pandemii COVID-19.

W zakresie Funduszu Ubezpieczeń Społecznych znowelizowany plan uwzględniał:

- dostosowanie stanu FUS na początek 2021 roku do rzeczywistego wykonania, tj. do kwoty 17 726 714 tys. zł (zmniejszenie o 471 299 tys. zł),
- zwiększenie przychodów funduszu o 20 742 304 tys. zł – do kwoty 291 372 922 tys. zł, mając na uwadze zwiększone przychody ze składek w wyniku lepszej sytuacji gospodarczej oraz zmniejszenie dotacji z budżetu państwa o 5 000 000 tys. zł,
- zwiększenie kosztów o 5 818 156 tys. zł – do kwoty 288 203 285 tys. zł, uwzględniając przede wszystkim wzrost wydatków na świadczenia w związku z trwającym stanem epidemii (wprowadzenie dodatkowego zasiłku opiekuńczego oraz wzrost wypłat zasiłków chorobowych związany z zachorowaniami na COVID-19).

W 2021 roku były kontynuowane działania pomocowe w ramach kolejnych tarcz anty kryzysowych skierowane do płatników składek oraz ubezpieczonych. Najistotniejszy wpływ na finanse funduszy zarządzanych przez ZUS miały:

- zwolnienia niektórych płatników z obowiązku opłacania składek – ich łączna kwota według stanu na 31 grudnia 2021 r. wyniosła 1,6 mld zł,
- dodatkowy zasiłek opiekuńczy dla ubezpieczonych, którzy musieli zająć się dzieckiem do lat 8 z powodu zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły z powodu COVID-19 – szacunkowa kwota dodatkowego zasiłku opiekuńczego w 2021 r. wyniosła 0,8 mld zł.

W omawianym roku rozpoczął się proces przejmowania przez ZUS wypłat niektórych świadczeń w ramach programów pomocowych na rzecz rodziny. Na mocy rozporządzenia¹ Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 r. Zakład przejął wypłatę świadczeń z programu Dobry Start (tzw. 300+) na każdego ucznia rozpoczynającego rok szkolny. Od lipca do końca 2021 roku do ok. 4,4 mln beneficjentów programu przekazano łącznie 1,3 mld zł. Od 2022 roku ZUS wypłaca również świadczenia wychowawcze finansowane z programu Rodzina 500+ oraz świadczenia z programu Rodzinny Kapitał Opiekuńczy, jak również dofinansowanie pobytu w żłobku.

¹ D.U. z 2021 r., poz. 1092.

Informacja
z wykonania planu
budżetu państwa w części 73 – ZUS
za 2021 rok

2. BUDŻET PAŃSTWA W CZĘŚCI 73 – ZUS

Tabela 2. Wykonanie planu dochodów budżetu państwa w części 73 – ZUS w 2021 r.

Treść		2020 r.	2021 r.			
		Wykonanie	Plan po nowelizacji	Wykonanie	% wyk. planu	2020 r. = 100%
OGÓŁEM		258 853	194 688	219 104	112,5	84,6
Dział 753	Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	171 865	113 057	136 116	120,4	79,2
Rozdział 75303	Fundusz Ubezpieczeń Społecznych	169 688	110 000	132 793	120,7	78,3
Rozdział 75313	Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty ZUS i KRUS	2 140	3 014	3 281	108,9	153,3
Rozdział 75395	Pozostała działalność	37	43	42	97,7	113,5
Dział 853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	11 113	5 420	6 774	125,0	61,0
Rozdział 85347	Renta socjalna	11 014	5 347	6 675	124,8	60,6
Rozdział 85395	Pozostała działalność	99	73	99	135,6	100,0
Dział 855	Rodzina	75 875	76 211	76 214	100,0	100,4
Rozdział 85502	Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	9	4	7	175,0	77,8
Rozdział 85512	Fundusz Alimentacyjny w likwidacji	75 866	76 207	76 207	100,0	100,4

Dochody budżetu państwa w części 73 – ZUS w 2021 r. wyniosły 219 104 tys. zł, tj. 112,5% planu, i obejmowały przede wszystkim:

1. Zwrot środków wycofanych z OFE w kwocie 132 793 tys. zł w związku z realizacją art. 111a ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych². Dochody z tego tytułu stanowiły 120,7% planu i były wyższe od zakładanych o 22 793 tys. zł, co wynika z większej niż prognozowano liczby osób, których środki podlegały przekazaniu na dochody budżetu państwa.
2. Środki uzyskane w wyniku likwidacji Funduszu Alimentacyjnego w kwocie 76 207 tys. zł. Zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych³ ZUS prowadzi od dnia 1 maja 2004 r. likwidację Funduszu Alimentacyjnego. W trakcie jej trwania likwidator egzekwuje należności funduszu oraz reguluje jego zobowiązania powstałe

² Dz.U. z 2020 r., poz. 105.

³ Dz.U. z 2022 r., poz. 615.

przed jej rozpoczęciem. Stosownie do postanowień art. 69 ust. 1 wymienionej ustawy środki uzyskiwane w wyniku likwidacji funduszu podlegają przekazaniu na dochody budżetu państwa po zakończeniu każdego roku budżetowego do dnia 31 marca.

3. Zwroty nienależnie pobranych świadczeń łącznie z należnymi od nich odsetkami:
- rent socjalnych wypłacanych przez ZUS do 31 grudnia 2019 r. oraz zasiłków i świadczeń przedemerytalnych wypłacanych przez ZUS do 31 grudnia 2008 r. w łącznej kwocie 6 675 tys. zł,
 - świadczeń rodzinnych wypłacanych przez ZUS do 31 sierpnia 2006 r. w kwocie 7 tys. zł,
 - świadczeń finansowanych z budżetu państwa zleconych do wypłaty ZUS w kwocie 3 281 tys. zł,
 - jednorazowych dodatków pieniężnych realizowanych przez ZUS w 2016 r. oraz zapomóg pieniężnych realizowanych przez ZUS w 2007 r. w kwocie 99 tys. zł.

2.1. Wydatki budżetu państwa w części 73 – ZUS

Wydatki budżetu w części 73 – ZUS w 2021 r. wyniosły 44 275 352 tys. zł, tj. 99,8% planu po zmianach, i były niższe od poniesionych w poprzednim roku o 10 168 274 tys. zł.

Tabela 3. Wykonanie planu wydatków budżetu państwa w części 73 – ZUS w 2021 r.

Treść		2020 r.	2021 r.					
		Wykonanie	Plan po nowelizacji	Plan po zmianach	Wykonanie	% wyk. planu	% wyk. pl. po zm.	2020 r. = 100%
OGÓŁEM		54 443 626	62 636 471	44 381 110	44 275 352	70,7	99,8	81,3
Dział 753	Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	50 737 724	58 686 280	39 297 780	39 273 997	66,9	99,9	77,4
Rozdział 75303	Fundusz Ubezpieczeń Społecznych	45 522 023	54 490 124	34 990 124	34 990 124	64,2	100,0	76,9
Rozdział 75308	Fundusz Rezerwy Demograficznej	1 300 000	-	-	-	x	x	x
Rozdział 75310	Fundusz Emerytur Pomostowych	747 376	1 352 182	1 202 182	1 202 182	88,9	100,0	160,9
Rozdział 75313	Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty ZUS i KRUS	3 167 796	2 843 421	3 104 921	3 081 258	108,4	99,2	97,3
Rozdział 75395	Pozostała działalność	529	553	553	433	78,3	78,3	81,9
Dział 851	Ochrona zdrowia	91 591	89 129	89 129	85 114	95,5	95,5	92,9
Rozdział 85156	Składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	91 591	89 129	89 129	85 114	95,5	95,5	92,9
Dział 853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	243	221	255	203	91,9	79,6	83,5
Rozdział 85335	Refundacja ulg dla inwalidów wojennych i wojskowych z tytułu ubezpieczenia OC i AC	189	221	221	171	77,4	77,4	90,5
Rozdział 85395	Pozostała działalność	54	-	34	32	x	94,1	59,3
Dział 855	Rodzina	3 614 068	3 860 841	4 993 946	4 916 038	127,3	98,4	136,0
Rozdział 85504	Wspieranie rodziny	-	-	1 343 105	1 319 610	x	98,3	x
Rozdział 85511	Składki na ubezpieczenia społeczne, w tym za osoby przebywające na urloпах wychowawczych, za osoby pobierające zasiłek macierzyński oraz za osoby zatrudnione jako nianie	3 503 203	3 773 401	3 563 401	3 514 474	93,1	98,6	100,3
Rozdział 85514	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby przebywające na urloпах wychowawczych, za osoby zatrudnione jako nianie oraz za osoby sprawujące osobistą opiekę nad dzieckiem	110 865	87 440	87 440	81 954	93,7	93,7	73,9

2.1.1. Dział 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne

W 2021 roku wydatki w dziale 753 wyniosły 39 273 997 tys. zł, tj. 99,9% planu po zmianach, i były niższe o 22,6% od wydatków poniesionych w roku poprzednim. Wydatki te objęły:

1. W rozdziale 75303 dotację dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w kwocie 34 990 124 tys. zł, co stanowiło 100,0% planu po zmianach. Dotacja ta była wyższa o 4,4% w stosunku do 2020 r.
2. Dotację dla Funduszu Emerytur Pomostowych w kwocie 1 202 182 tys. zł.
3. Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone Zakładowi do wypłaty w kwocie 3 081 258 tys. zł (tj. 99,2% planu po zmianach), które zmniejszyły się w stosunku do 2020 r. o 2,7%. W kwocie tej 3 049 470 tys. zł stanowiły wydatki na świadczenia, 31 772 tys. zł – wynagrodzenie Zakładu z tytułu kosztów ustalania uprawnień, wypłaty i dochodzenia nienależnie pobranych świadczeń oraz 16 tys. zł – odsetki. W 2021 roku ZUS wypłacił między innymi:
 - 37,1 tys. (przeciętnie miesięcznie) rent inwalidom wojennym i wojskowym, świadczeń emerytalno-rentowych kombatantom oraz rent rodzinnych po inwalidach wojennych, wojskowych i kombatantach w łącznej kwocie 1 032 443 tys. zł,
 - 127,4 tys. (przeciętnie miesięcznie) ryczałtów energetycznych w kwocie 272 818 tys. zł,
 - 44,6 tys. (przeciętnie miesięcznie) dodatków kombatanckich w kwocie 127 114 tys. zł,
 - ekwiwalent pieniężny za deputat węglowy dla emerytów i rencistów kolejowych w kwocie 356 201 tys. zł,
 - 34,7 tys. (przeciętnie miesięcznie) świadczeń pieniężnych dla osób deportowanych i osadzonych w obozach pracy przymusowej w kwocie 84 120 tys. zł,
 - 54,7 tys. (przeciętnie miesięcznie) rodzicielskich świadczeń uzupełniających w kwocie 461 723 tys. zł.
4. Koszty rent odszkodowawczych wypłacanych przez ZUS osobom poszkodowanym przez żołnierzy wojsk Federacji Rosyjskiej w kwocie 433 tys. zł.

2.1.2. Dział 851 – Ochrona zdrowia

W 2021 roku składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające renty inwalidów wojennych i wojskowych wyniosły 85 114 tys. zł, tj. 95,5% planu po zmianach. Poniesione wydatki były o 7,1% niższe w porównaniu do poprzedniego roku w związku ze spadkiem liczby rent inwalidów wojennych i wojskowych o 10,9%.

2.1.3. Dział 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej

Wydatki na pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej w 2021 roku wyniosły ogółem 203 tys. zł, tj. 79,6% planu po zmianach. Wydatki te objęły:

1. Refundację ulg przysługujących inwalidom wojennym i wojskowym z tytułu ubezpieczenia OC i ubezpieczenia AC w kwocie 171 tys. zł.
2. Wypłaty na podstawie ustawy z dnia 15 stycznia 2016 r. o jednorazowym dodatku pieniężnym⁴ z tytułu wyroków sądowych na łączną kwotę 32 tys. zł.

2.1.4. Dział 855 – Rodzina

W 2021 roku wydatki w dziale Rodzina wyniosły ogółem 4 916 038 tys. zł, tj. 98,4% planu po zmianach, i były wyższe o 36,0% od wydatków poniesionych w 2020 r. Wydatki te objęły:

1. Składki na ubezpieczenia społeczne w kwocie 3 514 474 tys. zł opłacane za osoby przebywające na urloпах wychowawczych, osoby pobierające zasiłek macierzyński, nianie sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3, osoby sprawujące osobistą opiekę nad dzieckiem. Składki te stanowiły 98,6% planu po zmianach i były wyższe o 0,3% w porównaniu do roku poprzedniego, przy czym należy wziąć pod uwagę, że w 2020 r. były dodatkowo opłacone składki za osoby, które pobrały dodatek solidarnościowy. Po wyłączeniu składek od tej grupy osób z ogólnej kwoty składek opłaconych w 2020 r., wydatki poniesione na składki społeczne w 2021 r. były wyższe o 2,8% r/r, głównie ze względu na wyższą kwotę składek opłaconych za osoby przebywające na urlopie wychowawczym (o 4,8% r/r) oraz za osoby pobierające zasiłek macierzyński (o 2,3% r/r).
2. Składki zdrowotne w kwocie 81 954 tys. zł opłacane za osoby przebywające na urloпах wychowawczych, za nianie oraz za osoby sprawujące osobistą opiekę nad dzieckiem. Składki te stanowiły 93,7% planu po zmianach i były niższe o 26,1% w porównaniu do roku poprzedniego ze względu na to, że w 2020 r. były dodatkowo opłacone składki zdrowotne za osoby, które pobrały dodatek solidarnościowy.
3. Wydatki na świadczenia z programu Dobry Start (tzw. 300+) na każdego ucznia rozpoczynającego rok szkolny, których wypłata, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 r., została przejęta przez Zakład. Wydatki te wyniosły 1 319 610 tys. zł, z czego 1 318 318 tys. zł stanowiły wydatki na świadczenia, a 1 292 tys. zł – wynagrodzenie Zakładu z tytułu kosztów ustalania uprawnień, wypłaty i dochodzenia nienależnie pobranych świadczeń. Z programu łącznie skorzystało blisko 4,4 mln dzieci w wieku szkolnym.

⁴ Dz.U. z 2016 r., poz. 2011.

2.2. Wydatki budżetu państwa w części 73 – ZUS w układzie zadaniowym

Tabela 4. Wykonanie planu wydatków budżetu państwa w części 73 – ZUS w układzie zadaniowym w 2021 r.

Kod klasyfikacji zadaniowej	Nazwa funkcji/zadania/pod zadania/	Wydatki (w tys. zł)		% wyk. planu po zm.
		Plan po zmianach	Wykonanie	
OGÓŁEM		44 381 110	44 275 352	99,8
13.	Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny	44 204 541	44 108 285	99,8
13.2.	Świadczenia społeczne	44 204 541	44 108 285	99,8
13.2.1.	Świadczenia społeczne realizowane w ramach powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego	39 755 707	39 706 781	99,9
13.2.2.	Świadczenia zlecone ZUS do realizacji na mocy odrębnych ustaw	4 448 834	4 401 504	98,9
20.	Zdrowie	176 569	167 067	94,6
20.1.	System opieki zdrowotnej i dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej	176 569	167 067	94,6
20.1.3.	Opłacanie i refundacja składek na ubezpieczenie zdrowotne z budżetu państwa za osoby uprawnione	176 569	167 067	94,6

Wydatki budżetu państwa w części 73 – ZUS zostały pogrupowane w układzie zadaniowym na:

- Wydatki związane z finansowaniem systemu ubezpieczenia społecznego oraz systemu zaopatrzenia społecznego w ramach funkcji 13. *Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny*, z tytułu:
 - dofinansowania Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz Funduszu Emerytur Pomostowych w celu uzupełnienia ich przychodów przeznaczonych na wypłatę należnych świadczeń,
 - sfinansowania składek na ubezpieczenia społeczne osobom korzystającym z urlopów wychowawczych, osobom pobierającym zasiłek macierzyński albo zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego, osobom sprawującym osobistą opiekę nad dziećmi oraz nianiom,
 - wypłaty świadczeń o charakterze zaopatrzeniowym lub rekompensacyjnym przyznawanych wybranym grupom osób, np. inwalidom wojennym, wojskowym i kombatantom, oraz świadczenia z programu Dobry Start.
- Wydatki związane z finansowaniem przez budżet państwa składek na ubezpieczenie zdrowotne dla wybranych grup ubezpieczonych i świadczeniobiorców (realizowane w ramach funkcji 20. *Zdrowie*).

Przy opracowaniu planu finansowego wydatków budżetu państwa w części 73 – ZUS w układzie zadaniowym na rok 2021 odstąpiono od definiowania celów i mierników dla środków publicznych sklasyfikowanych w podzadaniach: *13.2.1. Świadczenia społeczne realizowane w ramach powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego, 13.2.2. Świadczenia zlecone ZUS do realizacji na mocy odrębnych ustaw oraz 20.1.3. Opłacanie i refundacja składek na ubezpieczenie zdrowotne z budżetu państwa za osoby uprawnione ze względu na „kategorię wydatków”*. Możliwość taka została wskazana w Katalogu funkcji państwa, zadań, podzadań i działań budżetowych zaprezentowanym przez Ministerstwo Finansów. Wobec powyższego nie zdefiniowano celów i mierników dla wydatków budżetu państwa w części 73 – ZUS realizowanych w ramach tych podzadań oraz wydzielonych w nich działań.

Sprawozdanie
z wykonania planu finansowego
Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

za 2021 rok

3. FUNDUSZ UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

3.1. Sytuacja finansowa FUS

W 2021 roku przychody Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wyniosły według przypisu 274 049 694 tys. zł (94,1% planu) i były o 16 758 908 tys. zł, tj. o 5,8%, niższe od przychodów osiągniętych w roku poprzednim, co było związane z zasileniem funduszu w 2020 r. środkami z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 oraz jednorazową wpłatą z budżetu państwa. Koszty funduszu wyniosły 284 467 506 tys. zł, stanowiąc 98,7% planu, i były wyższe o 7 177 468 tys. zł, tj. o 2,6%, w stosunku do roku poprzedniego. Stan funduszu na koniec 2021 r. wyniósł 7 308 902 tys. zł, tj. o 10 417 812 tys. zł mniej niż na początku roku.

Sytuacja funduszu w całym roku była bardzo dobra. Jednym z istotnych parametrów, który pozwala na obiektywną ocenę utrzymania zdolności funduszu do wypłaty świadczeń, jest wskaźnik pokrycia wydatków wpływami ze składek i ich pochodnych. Wskaźnik ten w 2021 roku osiągnął rekordowy poziom 81,7% – była to najwyższa wartość w ostatnim dwudziestolecu. Innym miernikiem kondycji FUS, obrazującym poziom wywiązywania się płatników z obowiązku terminowego opłacania składek, jest wskaźnik ściągальności składek rozumiany jako stosunek wpływów z tytułu składek do ich przypisu w danym roku. Wskaźnik ten w 2021 roku wyniósł 99,7% i był wyższy od osiągniętego w 2020 r. o 5,6 p.p.

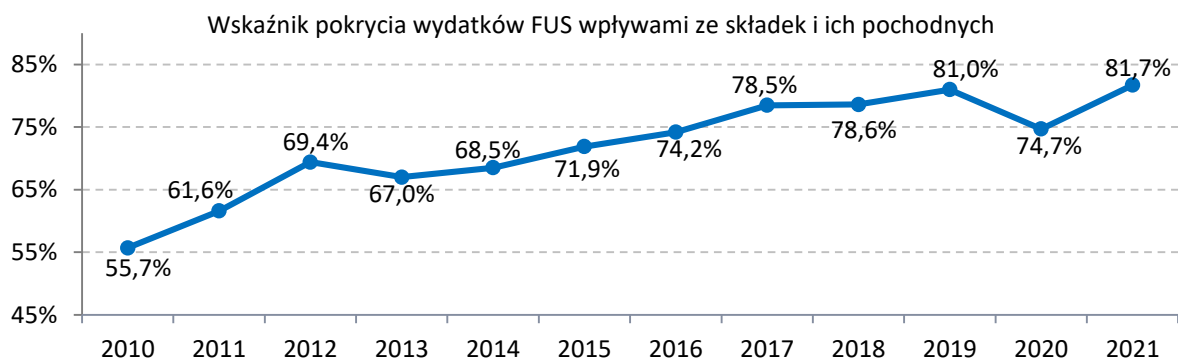

Tabela 5. Wykonanie planu finansowego FUS w 2021 r.

Treść	2020 r.		2021 r.		
	Wykonanie	Plan po nowelizacji w tys. zł	Wykonanie	% wyk. planu	2020 r. = 100%
Zadania wynikające z ustaw	260 608 505	278 653 003	276 385 900	99,2	106,1
Emerytury	179 103 342	193 740 293	193 263 712	99,8	107,9
Renty	43 254 062	45 218 859	45 214 703	100,0	104,5
Dodatki do emerytur i rent: pielęgnacyjne, dla sierot zupełnych i za tajne nauczanie	6 727 924	7 181 400	7 027 075	97,9	104,4
Zasiłki chorobowe	14 093 007	15 578 403	14 776 840	94,9	104,9
Pozostałe zasiłki i świadczenia	17 289 316	16 608 536	15 922 921	95,9	92,1
Prewencja rentowa	67 401	232 900	100 881	43,3	149,7
Prewencja wypadkowa	73 453	92 612	79 768	86,1	108,6

Część B. Plan finansowy w układzie memoriałowym

Treść	2020 r.		2021 r.		
	Wykonanie	Plan po nowelizacji	Wykonanie	% wyk. planu	2020 r. = 100%
Stan funduszu na początek roku	4 208 150	17 726 714	17 726 714	100,0	421,2
Środki pieniężne	1 703 910	14 445 735	14 445 735	100,0	847,8
Należności	11 126 525	13 876 772	13 876 772	100,0	124,7
Zobowiązania, w tym z tytułu:	8 622 285	10 595 793	10 595 793	100,0	122,9
- zaciągniętego kredytu	0	0	0	x	x
- pożyczek z budżetu państwa	0	0	0	x	x
Przychody	290 808 602	291 372 922	274 049 694	94,1	94,2
Dotacje z budżetu państwa	33 522 023	54 490 124	34 990 124	64,2	104,4
Składki (przypis)	209 139 014	227 928 644	228 709 606	100,3	109,4
- fundusz emerytalny	128 871 351	140 627 966	140 974 983	100,2	109,4
- fundusz rentowy	55 189 207	59 989 963	60 319 963	100,6	109,3
- fundusz chorobowy	16 473 811	17 993 971	18 067 074	100,4	109,7
- fundusz wypadkowy	8 604 645	9 316 744	9 347 586	100,3	108,6
Wpłaty z OFE	5 731 099	6 988 991	7 325 221	104,8	127,8
Środki z FRD pochodzące z przeniesienia aktywów z otwartych funduszy emerytalnych oraz odsetki od tych aktywów	0	0	0	x	x
Środki z FRD na uzupełnienie niedoboru funduszu emerytalnego	0	0	0	x	x
Pozostałe przychody (przypis)	30 347 509	1 965 143	2 046 030	104,1	6,7
- fundusz emerytalny	1 344 461	1 357 298	1 406 853	103,7	104,6
- fundusz rentowy	482 222	425 855	454 170	106,6	94,2
- fundusz chorobowy	121 688	94 243	99 511	105,6	81,8
- fundusz wypadkowy	99 138	87 747	85 496	97,4	86,2
- środki z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19	28 300 000	0	0	x	0,0
Pozostałe zwiększenia	68 957	20	978 713	x	x
- różnice kursowe	21	20	22	110,0	104,8
- inne	68 936	0	978 691	x	x
Wpłaty od jednostek na państwowy fundusz celowy	12 000 000	0	0	x	0,0
- bieżące	12 000 000	0	0	x	0,0
Koszty	277 290 038	288 203 285	284 467 506	98,7	102,6
Transfery na rzecz ludności	260 467 285	278 327 491	276 205 395	99,2	106,0
Emerytury i renty (łącznie z dodatkami)	229 085 247	246 140 552	245 505 490	99,7	107,2
Pozostałe świadczenia, w tym:	31 382 038	32 186 939	30 699 905	95,4	97,8
- koszty przeciwdziałania COVID-19	4 656 599	3 827 118	3 184 839	83,2	68,4
Koszty bieżące:	4 013 728	4 199 042	4 053 410	96,5	101,0
Odpis na działalność ZUS	3 865 499	3 865 499	3 865 499	100,0	100,0
Prewencja rentowa	67 401	232 900	100 881	43,3	149,7
Prewencja wypadkowa	73 453	92 612	79 768	86,1	108,6
Koszt obsługi kredytów	0	0	0	x	x
Pozostałe koszty	7 375	8 031	7 262	90,4	98,5
Pozostałe zmniejszenia	12 809 025	5 676 752	4 208 701	74,1	32,9
- rezerwy oraz odpisy aktualizujące należności	12 793 879	5 676 652	4 145 420	73,0	32,4
- różnice kursowe	106	100	110	110,0	103,8
- inne	15 040	0	63 171	x	420,0
Stan funduszu na koniec roku	17 726 714	20 896 351	7 308 902	35,0	41,2
Środki pieniężne	14 445 735	16 206 307	5 565 186	34,3	38,5
Należności	13 876 772	14 575 078	13 949 689	95,7	100,5
Zobowiązania, w tym z tytułu:	10 595 793	9 885 034	12 205 973	123,5	115,2
- zaciągniętego kredytu	0	0	0	x	x
- pożyczek z budżetu państwa	0	0	0	x	x

Część C. Dane statystyczne

Treść	2020 r.	2021 r.			
	Wykonanie	Plan po nowelizacji	Wykonanie	% wyk. planu	2020 r. = 100%
	w tys. zł				
Koszty	264 481 379	282 526 533	280 258 661	99,2	106,0
Fundusz emerytalny	178 439 254	193 410 483	193 151 335	99,9	108,2
Emerytury	177 917 653	192 619 578	192 352 245	99,9	108,1
Wypłaty środków z subkonta ^{*)}	520 358	789 290	798 156	101,1	153,4
Pozostałe świadczenia	1 243	1 615	934	57,8	75,1
Fundusz rentowy	48 916 878	51 723 112	51 209 986	99,0	104,7
Renty	39 598 011	41 575 463	41 625 769	100,1	105,1
Emerytury przyznane z urzędu zamiast renty	1 185 689	1 120 715	911 467	81,3	76,9
Dodatki do emerytur i rent: pielęgnacyjne, dla sierot zupełnych i za tajne nauczanie	6 523 758	6 970 748	6 818 990	97,8	104,5
Zasiłki pogrzebowe, w tym:	1 540 997	1 821 312	1 751 788	96,2	113,7
- koszty przeciwdziałania COVID-19	114 100	296 679	229 655	77,4	201,3
Pozostałe świadczenia	1 022	1 974	1 091	55,3	106,8
Prewencja rentowa	67 401	232 900	100 881	43,3	149,7
Fundusz chorobowy	28 265 135	28 359 594	27 046 679	95,4	95,7
Zasiłki chorobowe, w tym:	13 468 284	14 843 550	14 112 517	95,1	104,8
- koszty przeciwdziałania COVID-19	1 941 086	2 176 317	2 171 407	99,8	111,9
Zasiłki macierzyńskie	8 954 625	9 144 422	9 023 029	98,7	100,8
Zasiłki opiekuńcze, w tym	3 723 289	1 998 250	1 728 794	86,5	46,4
- koszty przeciwdziałania COVID-19	2 601 413	1 354 122	783 777	57,9	30,1
Świadczenia rehabilitacyjne	2 109 368	2 362 582	2 172 880	92,0	103,0
Pozostałe świadczenia	2 194	2 759	2 197	79,6	100,1
Wynagrodzenia dla płatników składek	7 375	8 031	7 262	90,4	98,5
Fundusz wypadkowy	4 994 613	5 167 845	4 985 162	96,5	99,8
Renty	3 656 051	3 643 396	3 588 934	98,5	98,2
Dodatki do rent: pielęgnacyjne i dla sierot zupełnych	204 166	210 652	208 085	98,8	101,9
Zasiłki chorobowe	624 723	734 853	664 323	90,4	106,3
Jednorazowe odszkodowania	291 663	332 952	306 959	92,2	105,2
Świadczenia rehabilitacyjne	143 867	152 077	136 336	89,6	94,8
Pozostałe świadczenia	690	1 303	757	58,1	109,7
Prewencja wypadkowa	73 453	92 612	79 768	86,1	108,6
Pozostałe wydatki	0	0	0	x	x
Odpis na działalność ZUS	3 865 499	3 865 499	3 865 499	100,0	100,0
Koszt obsługi kredytów	0	0	0	x	x

^{*)} Środki gwarantowane oraz jednorazowe wypłaty, ustalane ze składek zewidencjonowanych na subkoncie, o których mowa w art. 54 pkt 10 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2021 r., poz. 423).

3.2. Przychody

3.2.1. Przychody ze składek na FUS

Główną pozycję przychodów funduszu stanowiły składki na ubezpieczenia społeczne, które w 2021 r. wg przypisu wyniosły 228 709 606 tys. zł, tj. 100,3% planu, i wzrosły w stosunku do 2020 r. o 9,4%. Wpływy składek w 2021 r. wyniosły 228 089 661 tys. zł, tj. 102,8% planu, i były o 15,9% wyższe niż rok wcześniej – wzrost ten wynika z efektu niskiej bazy w 2020 r.

spowodowanego zwolnieniem płatników składek objętych programami pomocowymi w ramach walki z pandemią COVID-19 z obowiązku opłacania składek na ubezpieczenia społeczne.

3.2.2. Dotacja z budżetu

Dotacja z budżetu państwa w 2021 r. wyniosła 34 990 124 tys. zł, co stanowiło 64,2% znowelizowanego planu, i była większa o 1 468 101 tys. zł niż w roku poprzednim. Niższe od zakładanego wykorzystanie dotacji było możliwe dzięki wysokim przychodom ze składek oraz wpłacie z budżetu państwa w wysokości 12 000 000 tys. zł dokonanej w grudniu 2020 r., która została wykorzystana na pokrycie wydatków funduszu w pierwszych miesiącach 2021 r. W całym 2021 roku ZUS zrezygnował z dotacji do FUS w łącznej kwocie 24,5 mld zł.

W ramach dotacji z budżetu państwa ujęto również środki przekazane z budżetu państwa na zrefundowanie składek przekazywanych do otwartych funduszy emerytalnych. W 2021 roku kwota ta wyniosła 3 627 649 tys. zł i wzrosła o 7,8% w stosunku do poprzedniego roku.

3.2.3. Wpłaty z OFE

W 2021 roku do FUS przekazano środki zgromadzone na rachunkach członków OFE w związku z ukończeniem wieku niższego o 10 lat od wieku emerytalnego (na podstawie art. 111c ust. 1 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych⁵) w kwocie 7 325 221 tys. zł, co stanowi 104,8% planu. Kwota ta była wyższa w porównaniu do roku poprzedniego o 27,8%, co wynika z lepszej koniunktury na rynkach akcji, która przełożyła się na wyższe wyceny aktywów OFE.

3.2.4. Pozostałe przychody

Pozostałe przychody Funduszu Ubezpieczeń Społecznych według przypisu w 2021 r. wyniosły 2 046 030 tys. zł, tj. 104,1% planu. Na kwotę pozostałych przychodów złożyły się głównie:

- wpłacane przez płatników odsetki za zwłokę od nieterminowego opłacania składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 1 654 873 tys. zł,
- zwrot nienależnie pobranych świadczeń w wysokości 192 578 tys. zł.

3.2.5. Pozostałe zwiększenia

Pozostałe zwiększenia w 2021 r. ukształtowały się na poziomie 978 713 tys. zł i obejmowały głównie rozwiązanie rezerw na świadczenia niezgłoszone do końca danego roku bilansowego.

3.3. Koszty

W 2021 roku koszty funduszu wyniosły 284 467 506 tys. zł, stanowiąc 98,7% planu, i były wyższe o 7 177 468 tys. zł, tj. o 2,6%, w stosunku do roku poprzedniego.

⁵ Dz.U. z 2020 r., poz. 105.

3.3.1. Świadczenia pieniężne

Wydatki na świadczenia pieniężne w 2021 r. ukształtowały się na poziomie 99,2% planu i wyniosły 276 205 395 tys. zł. W porównaniu do 2020 r. wzrosły one o 6,0%.

3.3.2. Emerytury i renty

Wydatki na świadczenia emerytalno-rentowe wyniosły 245 505 490 tys. zł i były niższe o 635 062 tys. zł, tj. o 0,3% od zakładanych w planie. W stosunku do poprzedniego roku odnotowano wzrost wydatków na te świadczenia o 16 420 243 tys. zł, tj. o 7,2%.

Koszty świadczeń emerytalnych wyniosły 193 263 712 tys. zł, z tego finansowane z funduszu emerytalnego 192 352 245 tys. zł, a z funduszu rentowego 911 467 tys. zł. Wydatki na emerytury były niższe o 476 581 tys. zł (o 0,2%) od zakładanych w planie oraz wyższe o 14 160 370 tys. zł (o 7,9%) w porównaniu do 2020 r. Wydatki na renty wyniosły 45 214 703 tys. zł, z tego finansowane z funduszu rentowego 41 625 769 tys. zł, natomiast z funduszu wypadkowego 3 588 934 tys. zł. Wydatki na renty były niższe o 4 156 tys. zł od planu i wyższe o 1 960 641 tys. zł, tj. o 4,5%, w stosunku do 2020 r.

Dodatki do emerytur i rent: pielęgnacyjne, dla sierot zupełnych i za tajne nauczanie wyniosły 7 027 075 tys. zł i były niższe o 154 325 tys. zł od planu oraz wyższe o 299 151 tys. zł (o 4,4%) w porównaniu do 2020 r. Przeciętna miesięczna liczba tych dodatków ukształtowała się na poziomie 2 409,3 tys., przy czym z funduszu rentowego wypłacono dodatki dla 2 337,0 tys. osób, a z funduszu wypadkowego dla 72,3 tys. osób.

Przeciętna miesięczna wypłata świadczenia emerytalno-rentowego w 2021 r. wyniosła 2 525,51 zł⁶ i była niższa od planowanej o 0,1% oraz wyższa o 6,8% w stosunku do roku poprzedniego. Wynika to głównie z przeprowadzenia waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych wskaźnikiem 104,24%, a także z przeliczenia świadczeń dla osób z rocznika 1953 na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 6 marca 2019 r.

Przeciętna miesięczna liczba osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w 2021 r. ukształtowała się na poziomie 8 072,2 tys. (bez osób posiadających także prawo do świadczenia rolniczego) i była o 0,1% niższa od planowanej. Liczba wypłacanych emerytur i rent wzrosła w ujęciu rocznym (grudzień 2021 r. do grudnia 2020 r.) o 30,6 tys. osób, co w głównej mierze wynika z rosnącej liczby świadczeń emerytalnych.

Przeciętna miesięczna liczba wypłaconych emerytur w 2021 r. wyniosła 6 214,7 tys. i była wyższa o 74,7 tys. od liczby emerytur wypłacanych w 2020 r. Przeciętna miesięczna wypłata emerytury w 2021 r. wyniosła 2 614,65 zł i była wyższa od wypłacanej w poprzednim roku o 6,8%.

Przeciętna miesięczna liczba rent rodzinnych w 2021 r. wyniosła 1 224,1 tys., co oznacza spadek o 2,5 tys. w stosunku do 2020 r. wynikający przede wszystkim z większej liczby zgonów.

⁶ Przeciętne liczby świadczeń oraz ich wysokości podajemy łącznie ze świadczeniami realizowanymi na mocy umów międzynarodowych.

Przeciętna wypłata renty rodzinnej finansowanej z FUS w omawianym okresie wyniosła 2 342,59 zł i była wyższa o 7,0% od wypłacanej w 2020 r.

Przeciętna miesięczna liczba rent z tytułu niezdolności do pracy w 2021 r. wyniosła 633,4 tys., co oznacza spadek o 35,5 tys. w stosunku do 2020 r., wynikający przede wszystkim z większej liczby zgonów i zamian rent z tytułu niezdolności do pracy na emeryturę. Przepiętna wypłata renty z tytułu niezdolności do pracy finansowanej z FUS w 2021 r. wyniosła 2 062,28 zł i była wyższa o 4,5% od wypłacanej w roku 2020.

Tabela 6. Informacja o emerytach i rencistach^{*)} otrzymujących świadczenie w 2021 r.

Wyszczególnienie	Liczba osób	Przeciętna wysokość świadczenia
Emerytury	6 214,7 tys.	2 614,65 zł
Renty rodzinne	1 224,1 tys.	2 342,59 zł
Renty z tytułu niezdolności do pracy	633,4 tys.	2 062,28 zł

^{*)} Bez osób posiadających także prawo do świadczenia rolniczego.

3.3.3. Pozostałe świadczenia

Koszty pozostałych świadczeń w 2021 r. wyniosły 30 699 905 tys. zł, tj. 95,4% planu, i spadły w stosunku do 2020 r. o 2,2%.

Największą pozycję tej kategorii wydatków (48,1%) stanowiły zasiłki chorobowe, które wyniosły 14 776 840 tys. zł, tj. 94,9% planu. Jednocześnie kwota wydatków na zasiłki chorobowe wzrosła w stosunku do 2020 r. o 4,9% ze względu na wzrost przeciętnej wysokości zasiłku (o 5,3% r/r). Liczba dni zasiłkowych spadła w stosunku do roku poprzedniego o 0,4%.

Wydatki na zasiłki macierzyńskie ukształtowały się na poziomie 9 023 029 tys. zł, tj. 98,7% planu, i wzrosły w stosunku do roku poprzedniego o 0,8%. Liczba dni zasiłkowych w 2021 r. była niższa o 6,0% w relacji do 2020 r., a przeciętna wysokość zasiłku wyższa o 7,1%.

Wydatki na świadczenia rehabilitacyjne wyniosły 2 309 216 tys. zł, tj. 91,8% planu, i wzrosły o 2,5% w relacji do 2020 r. Osiągnięty wzrost stanowił wypadkową liczby świadczeń, która zmniejszyła się o 2,9% w stosunku do roku poprzedniego, oraz przeciętnej wysokości świadczenia, która wzrosła o 5,5% rok do roku.

Kwota wydatków na zasiłki pogrzebowe wyniosła 1 751 788 tys. zł, tj. 96,2% planu, i była wyższa o 13,7% w stosunku do roku poprzedniego z powodu wzrostu liczby zgonów. W 2021 roku wypłacono 438,5 tys. zasiłków pogrzebowych, tj. o 52,7 tys. więcej niż przed rokiem.

Wydatki na zasiłki opiekuńcze wyniosły 1 728 794 tys. zł i były niższe o 53,6% w stosunku do roku poprzedniego ze względu na mniejszą liczbę dni zasiłkowych. Spadek jest związany z efektem wysokiej bazy w 2020 r., kiedy to dużo osób korzystało z dodatkowych zasiłków opiekuńczych przysługujących ubezpieczonym, którzy musieli zająć się dzieckiem do lat 8 z powodu zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły z powodu COVID-19.

Wydatki na jednorazowe wypłaty środków zewidencjonowanych na subkoncie⁷ osoby zmarłej w 2021 r. wyniosły 798 156 tys. zł, tj. 101,1% planu, i wzrosły w stosunku do 2020 r. o 53,4% w wyniku wzrostu przeciętnej wypłaty o 22,4% oraz większej liczby wypłat o 25,3%.

3.3.4. Koszty bieżące

Koszty bieżące obejmują między innymi odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, wydatki na prewencje rentową i wypadkową, wynagrodzenie dla płatników składek oraz koszty obsługi kredytów zaciąganych na wypłatę świadczeń należnych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W 2021 roku koszty te wyniosły 4 053 410 tys. zł i stanowiły 96,5% kwoty przyjętej w planie.

3.3.5. Odpis na działalność ZUS

Odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za rok 2021 wyniósł 3 865 499 tys. zł, tj. 100% planu, i nie zmienił się w stosunku do poprzedniego roku.

3.3.6. Prewencje rentowa i wypadkowa

Wydatki na prewencję rentową wyniosły 100 881 tys. zł i stanowiły 43,3% planu. Leczeniem rehabilitacyjnym objęto 41,0 tys. ubezpieczonych, tj. o 13,0 tys. osób więcej niż w 2020 r. Główną przyczyną wzrostu było znaczne ograniczenie w 2020 r. usług rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej w systemie stacjonarnym i ambulatoryjnym w ośrodkach rehabilitacyjnych w związku z licznymi obostrzeniami związanymi z pandemią COVID-19.

Koszty prewencji wypadkowej wyniosły 79 768 tys. zł, tj. 86,1% planu, i obejmowały przede wszystkim dofinansowanie działań prowadzonych przez płatników składek skierowanych na utrzymanie zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej.

3.3.7. Wynagrodzenia dla płatników składek

Wynagrodzenia dla płatników składek z tytułu wykonywania zadań związanych z ustalaniem prawa do świadczeń i ich wysokości oraz wypłatą świadczeń z ubezpieczenia chorobowego wyniosły 7 262 tys. zł, tj. 90,4% planu.

3.3.8. Koszty obsługi kredytów

W 2021 roku fundusz nie zaciągał kredytów, w związku z czym nie poniósł kosztów z tego tytułu.

3.3.9. Pozostałe zmniejszenia

Pozostałe zmniejszenia w 2021 r. ukształtowały się na poziomie 4 208 701 tys. zł. Na powyższą kwotę złożyły się przede wszystkim utworzone odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu

⁷ Środki gwarantowane oraz jednorazowe wypłaty, ustalone ze składek zewidencjonowanych na subkoncie, o których mowa w art. 54 pkt 10 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2021 r., poz. 423).

składek w kwocie 2 896 579 tys. zł oraz utworzone odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu odsetek od składek w kwocie 1 235 586 tys. zł.

3.4. Stan funduszu na koniec roku

Stan funduszu na koniec 2021 roku wyniósł 7 308 902 tys. zł, przy czym:

– stan środków pieniężnych	5 565 186 tys. zł,
– należności	13 949 689 tys. zł,
z tego z tytułu:	
– składek na ubezpieczenia społeczne oraz ich pochodnych (po pomniejszeniu o dokonane odpisy aktualizujące)	8 925 099 tys. zł,
– wypłat świadczeń pierwszych terminów stycznia 2022 r.	2 697 204 tys. zł,
– pozostałych należności	2 327 386 tys. zł,
– zobowiązania	12 205 973 tys. zł,
z tego z tytułu:	
– rozrachunków z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne	6 866 308 tys. zł,
– podatku dochodowego i składek na ubezpieczenie zdrowotne od wypłaconych świadczeń	3 607 672 tys. zł,
– rezerw	1 184 939 tys. zł,
– pozostałych zobowiązań	547 054 tys. zł.

Należności funduszu na koniec 2021 r. zwiększyły się w stosunku do stanu na koniec 2020 r. o 72 917 tys. zł i były mniejsze o 625 389 tys. zł w stosunku do kwoty planowanej.

Zobowiązania funduszu na koniec 2021 r. były o 1 610 180 tys. zł wyższe od stanu na koniec 2020 r. oraz o 2 320 939 tys. zł wyższe od kwoty planowanej, głównie z powodu wyższych nadpłat na kontach płatników składek.

3.5. Wykonanie planu FUS w układzie zadaniowym

Tabela 7. Wykonanie planu finansowego w układzie zadaniowym FUS w 2021 r.

Kod klasyfikacji zadaniowej	Nazwa funkcji/zadania/podzadania	Wydatki (w tys. zł)		% wyk. planu
		Plan	Wykonanie	
OGÓŁEM		282 526 533	280 258 805	99,2
13.	Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny	282 526 533	280 258 805	99,2
13.2.	Świadczenia społeczne	282 526 533	280 258 805	99,2
13.2.1.	Świadczenia społeczne realizowane w ramach powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego	282 526 533	280 258 805	99,2

Wydatki funduszu zrealizowane w ramach zadania 13.2. *Świadczenia społeczne* były przeznaczone na sfinansowanie:

- świadczeń o charakterze ubezpieczeniowym, m.in. emerytur, rent z tytułu niezdolności do pracy, rent rodzinnych, dodatków pielęgnacyjnych, dodatków dla sierot zupełnych, zasiłków (chorobowych, macierzyńskich, opiekuńczych oraz pogrzebowych), świadczeń rehabilitacyjnych, jednorazowych odszkodowań powypadkowych,
- prewencji rentowej i wypadkowej,
- wydatków o charakterze administracyjnym przeznaczonych na działalność ZUS jako dysponenta FUS (w formie odpisu) oraz wynagrodzenie należne płatnikom składek z tytułu wypłacania zatrudnionym świadczeń z ubezpieczenia chorobowego.

Przy opracowaniu planu finansowego w układzie zadaniowym na rok 2021 dla wydatków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odstąpiono od definiowania celów i mierników dla środków publicznych sklasyfikowanych w podzadaniu 13.2.1. *Świadczenia społeczne realizowane w ramach powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego* ze względu na „kategorię wydatków”. Możliwość taka została wskazana w Katalogu funkcji państwa, zadań, podzadań i działań budżetowych zaprezentowanym przez Ministerstwo Finansów. Wobec powyższego nie zdefiniowano celów i mierników dla wydatków FUS realizowanych w ramach tego podzadania oraz wydzielonych w nim działań.

Sprawozdanie
z wykonania planu finansowego
Funduszu Emerytur Pomostowych
za 2021 rok

4. FUNDUSZ EMERYTUR POMOSTOWYCH

4.1. Sytuacja finansowa FEP

Przychody i koszty Funduszu Emerytur Pomostowych w 2021 r. zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 8. Wykonanie planu finansowego FEP w 2021 r.

Treść	2020 r.	2021 r.			
	Wykonanie	Plan	Wykonanie	% wyk. planu	2020 r. = 100%
	w tys. zł				
Zadania wynikające z ustawy tworzącej fundusz celowy	1 276 820	1 669 329	1 533 948	91,9	120,1
Emerytury pomostowe	1 276 765	1 669 229	1 533 925	91,9	120,1
Pozostałe świadczenia	55	100	23	23,0	41,8

Treść	2020 r.	2021 r.			
	Wykonanie	Plan	Wykonanie	% wyk. planu	2020 r. = 100%
	w tys. zł				
Stan funduszu na początek roku	297 394	44 716	63 571	142,2	21,4
Środki pieniężne	314 660	43 722	80 049	183,1	25,4
Ulokowane środki finansowe	0	0	0	x	x
Należności	8 381	27 697	14 598	52,7	174,2
Zobowiązania	25 647	26 703	31 076	116,4	121,2
Przychody	1 050 749	1 658 511	1 551 658	93,6	147,7
Dotacja z budżetu państwa	747 376	1 352 182	1 202 182	88,9	160,9
Składki (przypis)	300 439	303 666	345 746	113,9	115,1
Pozostałe przychody (przypis)	2 934	2 663	3 730	140,1	127,1
Koszty	1 284 572	1 675 723	1 541 913	92,0	120,0
Transfery na rzecz ludności	1 276 820	1 669 329	1 533 948	91,9	120,1
Emerytury pomostowe	1 276 765	1 669 229	1 533 925	91,9	120,1
Pozostałe świadczenia	55	100	23	23,0	41,8
Odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych	3 512	4 081	4 081	100,0	116,2
Pozostałe zmniejszenia	4 240	2 313	3 884	167,9	91,6
Stan funduszu na koniec roku	63 571	27 504	73 316	266,6	115,3
Środki pieniężne	80 049	30 000	90 575	301,9	113,1
Ulokowane środki finansowe	0	0	0	x	x
Należności	14 598	29 439	17 312	58,8	118,6
Zobowiązania	31 076	31 935	34 571	108,3	111,2

4.2. Przychody

Przychody funduszu w 2021 roku według przypisu wyniosły 1 551 658 tys. zł, tj. 93,6% planu. Głównym źródłem przychodów FEP (77,5%) była dotacja z budżetu państwa w kwocie 1 202 182 tys. zł, co stanowiło 88,9% kwoty planowanej na ten rok.

Składki na FEP według przypisu wyniosły 345 746 tys. zł, tj. 113,9% planu, i wzrosły w stosunku do roku poprzedniego o 15,1%. Wpływy ze składek wyniosły 340 248 tys. zł, co stanowiło 113,2% planu, i w porównaniu do roku 2020 zwiększyły się o 16,2%. Wysokie wpływy ze składek były konsekwencją dobrej sytuacji na rynku pracy. Ściągalność składek na FEP za rok 2021 wyniosła 98,4% i wzrosła w porównaniu do 2020 r. o 0,9 p.p.

Pozostałe przychody Funduszu Emerytur Pomostowych według przypisu w 2021 r. wyniosły 3 730 tys. zł. Złożyły się na nie głównie odsetki od należności z tytułu składek w kwocie 1 912 tys. zł oraz zwrot nienależnie pobranych świadczeń w kwocie 1 302 tys. zł.

4.3. Koszty

Koszty funduszu w 2021 r. wyniosły 1 541 913 tys. zł, stanowiąc 92,0% planu, i wzrosły w porównaniu do 2020 r. o 20,0%. Główną ich pozycją były emerytury pomostowe wraz z odsetkami za opóźnienia w ustalaniu prawa do świadczeń i ich wypłacie, które wyniosły 1 533 948 tys. zł i były niższe o 8,1% od planu. Niższe od zakładanego wykonanie wydatków na emerytury pomostowe w 2021 r. wiąże się z mniejszym niż planowano poziomem przeciętnej wysokości świadczeń oraz mniejszą niż zakładano liczbą świadczeń.

Przeciętna wysokość wypłacanego świadczenia wyniosła 3 418,69 zł i była niższa od planowanej o 2,6%. Jednocześnie była ona wyższa o 9,0% w stosunku do roku poprzedniego z powodu przeprowadzonej w marcu 2021 r. waloryzacji wskaźnikiem 104,24% oraz ze względu na fakt, iż nowo przyznawane emerytury były istotnie wyższe od już wypłacanych. Przeciętna miesięczna liczba świadczeniobiorców ukształtowała się na poziomie 37,4 tys. osób i była wyższa o 10,3% w stosunku do 2020 r., co wynika z dużej liczby nowo przyznanych emerytur pomostowych.

Odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za rok 2021 wyniósł 4 081 tys. zł i był wyższy o 16,2% w stosunku do 2020 roku.

Pozostałe zmniejszenia w 2021 r. ukształtowały się na poziomie 3 884 tys. zł i obejmowały głównie utworzenie odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu składek w kwocie 2 455 tys. zł oraz utworzenie odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu odsetek od składek w kwocie 660 tys. zł. Należy zaznaczyć, że jest to pozycja o charakterze memoriałowym, niestanowiąca wydatku kasowego.

4.4. Stan funduszu na koniec roku

Stan funduszu na koniec roku wyniósł 73 316 tys. zł, z tego:

– stan środków pieniężnych	90 575 tys. zł,
– należności	17 312 tys. zł,
– zobowiązania	34 571 tys. zł.

Należności funduszu na koniec 2021 r. były o 12 127 tys. zł niższe od planowanych, głównie z powodu niższych od zakładanych należności z tytułu składek.

Zobowiązania funduszu na koniec 2021 r. zwiększyły się o 3 495 tys. zł w stosunku do 2020 r., co wynika ze wzrostu zobowiązań z tytułu podatku dochodowego i składki na ubezpieczenie zdrowotne od świadczeń. W stosunku do planu zobowiązania były wyższe o 2 636 tys. zł z powodu większych od planowanych rozrachunków z tytułu składek oraz rezerw.

4.5. Wykonanie planu FEP w układzie zadaniowym

Tabela 9. Wykonanie planu finansowego w układzie zadaniowym FEP w 2021 r.

Kod klasyfikacji zadaniowej	Nazwa funkcji/zadania/pod zadania	Wydatki (w tys. zł)		% wyk. planu
		Plan	Wykonanie	
OGÓŁEM		1 673 410	1 538 030	91,9
13.	Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny	1 673 410	1 538 030	91,9
13.2.	Świadczenia społeczne	1 673 410	1 538 030	91,9
13.2.1.	Świadczenia społeczne realizowane w ramach powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego	1 673 410	1 538 030	91,9

Wydatki funduszu realizowane w ramach zadania 13.2. *Świadczenia społeczne* zostały przeznaczone na sfinansowanie:

- świadczeń emerytalnych należnych osobom wykonującym prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze,
- odpisu na działalność ZUS, jako dysponenta Funduszu Emerytur Pomostowych, w związku m.in. z ustalaniem, wymierzaniem i pobieraniem składek na FEP oraz ustalaniem uprawnień i wypłatą emerytur pomostowych.

Przy opracowaniu planu finansowego w układzie zadaniowym na rok 2021 dla wydatków Funduszu Emerytur Pomostowych odstąpiono od definiowania celów i mierników dla środków publicznych sklasyfikowanych w podzadaniu 13.2.1. *Świadczenia społeczne realizowane w ramach powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego* ze względu na „kategorię wydatków”. Możliwość taka została wskazana w Katalogu funkcji państwa, zadań, podzadań i działań budżetowych zaprezentowanym przez Ministerstwo Finansów. Wobec powyższego nie zdefiniowano celów i mierników dla wydatków FEP realizowanych w ramach tego podzadania oraz wydzielonych w nim działań.

Sprawozdanie
z wykonania planu finansowego
Funduszu Rezerwy Demograficznej

za 2021 rok

5. FUNDUSZ REZERWY DEMOGRAFICZNEJ

5.1. Sytuacja finansowa FRD

Przychody i koszty Funduszu Rezerwy Demograficznej w 2021 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Wykonanie planu finansowego FRD w 2021 r.

Treść	2020 r.	2021 r.			
	Wykonanie	Plan	Wykonanie	% wyk. planu	2020 r. = 100%
	w tys. zł				
Stan funduszu na początek roku	54 456 292	61 503 090	51 144 846	83,2	93,9
Środki pieniężne	1 948 485	7	126	x	0,0
Ulokowane środki finansowe	43 730 077	41 223 627	39 600 807	96,1	90,6
Należności	8 777 811	20 279 546	11 544 017	56,9	131,5
Zobowiązania	81	90	104	115,6	128,4
Przychody	5 426 227	2 906 165	3 412 633	117,4	62,9
Wpływy ze składek na fundusze celowe	2 407 582	2 337 190	2 634 686	112,7	109,4
Pozostałe przychody	1 005 590	568 975	775 348	136,3	77,1
Przychody z tytułu różnych przelewów	1 300 000	0	0	x	x
Wpływy z prywatyzacji	713 055	0	2 599	x	0,4
Koszty	8 737 673	8 739 170	2 243 110	25,7	25,7
Wydatki bieżące	1 214	2 711	1 855	68,4	152,8
Wynik z wyceny papierów wartościowych	0	0	2 241 255	x	x
Pozostałe zmniejszenia	8 736 459	8 736 459	0	x	x
Stan funduszu na koniec roku	51 144 846	55 670 085	52 314 369	94,0	102,3
Środki pieniężne	126	7	4	57,1	3,2
Ulokowane środki finansowe	39 600 807	44 126 215	40 751 947	92,4	102,9
Należności	11 544 017	11 543 953	11 562 524	100,2	100,2
Zobowiązania	104	90	106	117,8	101,9

5.2. Przychody

Przychody funduszu w 2021 r. wyniosły 3 412 633 tys. zł i były o 17,4% wyższe od założonych w planie oraz o 37,1% niższe od przychodów osiągniętych w 2020 r.

Przychody pochodzące z części składki na ubezpieczenie emerytalne (w wysokości 0,35% podstawy wymiaru składek na to ubezpieczenie) wyniosły 2 634 686 tys. zł, tj. 112,7% kwoty planowanej, i były o 9,4% wyższe od kwoty uzyskanej z tego tytułu w 2020 r. Pozostałe przychody wyniosły 775 348 tys. zł, tj. 136,3% planu, i były niższe od uzyskanych w roku poprzednim o 22,9%. Złożyły się na nie głównie środki uzyskane w wyniku działalności inwestycyjnej funduszu.

W 2021 roku fundusz został zasilony środkami pochodzącymi z prywatyzacji mienia Skarbu Państwa w kwocie 2 599 tys. zł.

5.3. Koszty

Koszty funduszu w 2021 roku wyniosły 2 243 110 tys. zł. Główną ich pozycję stanowiła ujemna wycena posiadanych papierów wartościowych na kwotę 2 241 255 tys. zł.

Wydatki bieżące funduszu w 2021 r. wyniosły 1 855 tys. zł. Złożyły się na nie koszty opłat na rzecz biur maklerskich, KDPW i NBP oraz audytora zewnętrznego.

5.4. Stan funduszu na koniec roku

Stan funduszu na koniec roku wyniósł 52 314 369 tys. zł, z tego:

– stan środków pieniężnych	4 tys. zł,
– ulokowane środki finansowe	40 751 947 tys. zł,
– należności	11 562 524 tys. zł,
– zobowiązania	106 tys. zł.

Na należności funduszu złożyły się pożyczka udzielona w 2020 r. Funduszowi Solidarnościowemu w kwocie 11 504 268 tys. zł i należności powstałe w wyniku zaliczkowego przekazywania składek.

5.5. Aktywa FRD

Na dzień 31 grudnia 2021 r. wartość aktywów finansowych Funduszu Rezerwy Demograficznej łącznie ze środkami pieniężnymi na rachunku bankowym wyniosła 40 751 951 tys. zł i zwiększyła się o kwotę 1 151 018 tys. zł w porównaniu do stanu na koniec 2020 r.

Poniżej przedstawiono wartości oraz strukturę poszczególnych kategorii aktywów na dzień 31.12.2020 r. oraz na dzień 31.12.2021 r. (w tys. zł).

Tabela 11. Zestawienie aktywów FRD wg stanu na koniec 2020 r. i 2021 r.

Rodzaj aktywów	31.12.2020		31.12.2021	
	tys. zł	%	tys. zł	%
Bony, obligacje i inne papiery wartościowe Skarbu Państwa	32 344 861	81,68	30 661 487	75,24
Obligacje emitowane przez Bank Gospodarstwa Krajowego na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym (Dz.U. z 2020 r., poz. 2268), gwarantowane przez Skarb Państwa	3 234 760	8,17	2 986 724	7,33
Akcje zdematerializowane, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2021 r., poz. 328)	2 643 140	6,67	4 201 648	10,31
Pozostałe obligacje zdematerializowane, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2021 r., poz. 328)	0	0,00	203 678	0,50
Obligacje emitowane przez spółki publiczne, w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz.U. z 2021 r., poz. 1983)	1 339 616	3,38	1 335 246	3,28
Depozyty bankowe i bankowe papiery wartościowe	38 430	0,10	1 363 164	3,34
Razem	39 600 807	100,00	40 751 947	100,00

Rok 2021 na rynkach finansowych obfitował w szereg nieprzewidywalnych i zaskakujących wydarzeń, które w bardzo dużym stopniu wpłynęły na wyniki inwestycyjne. Dynamiczny wzrost cen surowców przyczynił się do znacznego wzrostu inflacji na całym świecie, co w konsekwencji sprawiło, że banki centralne, po długim okresie luzowania monetarnego, zaczęły podnosić stopy procentowe. W takich warunkach posiadacze obligacji skarbowych (zarówno w Polsce, jak i na świecie) doświadczyli pokaźnej przeceny posiadanych aktywów – stopy zwrotu funduszy obligacji kształtowały się średnio na poziomie -10%, a niektóre fundusze wypracowały dwucyfrowe spadki. Niekorzystna koniunktura na rynku obligacji nie pozostała bez wpływu na portfel FRD – wypracowana stopa zwrotu w części dłużnej wyniosła -5,80%.

W przeciwieństwie do obligacji, rok 2021 był udany dla rynków akcji. Odradzenie się gospodarek po załamaniu w 2020 r., dodatkowo wspierane przez nadzieje na ograniczenie skutków pandemii przez szerokie zastosowanie szczepionek, spowodowało napływ kapitałów do bardziej ryzykownych aktywów. Główny indeks warszawskiej Giełdy Papierów Wartościowych w omawianym roku zyskał 21,5%. Na tym tle posiadany przez FRD portfel akcji wypracował stopę zwrotu w wysokości 26,77%.

Podsumowując, osiągnięty wynik z zarządzania aktywami FRD w dużej mierze był zdeterminowany dominującym udziałem obligacji skarbowych. Stopa zwrotu z całości zarządzanych przez FRD aktywów w 2021 r. wyniosła -3,53%.